

Závěr

Právní úprava chovu koní velmi úzce souvisí s právní úpravou chovu zvířat jako takových a zejména zvířat hospodářských, k nimž jsou řazeni v příslušných právních předpisech. Ačkoliv pojem „zvíře“ z právního hlediska není tak jednoduše definovatelný jak by se mohlo zdát, v kontextu této práce jsem této otázce mnoho prostoru nevěnovala, jelikož zrovna u koní je mimo rámec jakýchkoliv pochybností, že se o zvířata jedná, a tudíž jím přísluší veškerá právními předpisy garantovaná ochrana.

Ačkoliv v současné době probíhá bouřlivá debata ohledně definice zvířete v novém návrhu občanského zákoníku, kde již zvířata nemají být podřazena pod kategorii věcí, jsem toho názoru, že takovéto ustanovení práva občanského nepřesahuje rámec pouhé deklarace a tudíž nemá pro praxi zásadní význam. Rozhodující ustanovení týkající se ochrany zvířat (koní) a podmínek jejich chovu jsou obsažena v právních předpisech veřejnoprávní povahy a náhled práva soukromého na tuto problematiku, jakkoliv je některými organizacemi vítána jeho změna, je pro tuto oblast vcelku irelevantní.

Jak jsem již uvedla, koně se řadí mezi tzv. „zvířata hospodářská“, ačkoliv většina koní chovaných v ČR je v současné době využíváno rekreačně popř. ke sportovním účelům a jejich využití v hospodářství, resp. v potravinářské výrobě je v podmínkách naší republiky minimální. Ačkoliv chov koní plní tedy ve většině případů jiné funkce než chov ostatních hospodářských zvířat, spadá jednoznačně do oblasti hospodářské výroby, a tudíž se řídí zákonem č. 154/2004 Sb. o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a souvisejícími předpisy, který upravuje oblast šlechtění a plemenitby koní, ochranu a uchovávání a využívání genetických zdrojů zvířat, označování koní evidenci označovaných zvířat a evidenci hospodářství. Novelou č. 130/2006 Sb. byla do tohoto zákona zakomponována mnohá ustanovení předpisů Evropského společenství a tudíž se jedná o právní předpis zcela aktuální a plně harmonizovaný s právem ES.

Chovatelské aktivity se v současné době provádějí v rámci tzv. uznaných chovatelských sdružení, která začaly vznikat v 90. letech minulého století (dříve probíhaly centralizovaně). V rámci těchto jsou vypracovávány šlechtitelské programy a chovatelské cíle, vedeny plemenné knihy, probíhá hodnocení plemenných zvířat a jejich testace a jsou vydávány potvrzení o jejich původu. Podrobněji je o jednotlivých bodech pojednáno v rámci příslušné kapitoly. Český chov koní má stoupající tendenci a to nejen z hlediska kvantity, ale i kvality jedinců a je i podporován státem v rámci dotačních programů ministerstva zemědělství – na

vedení plemenných knih, na zajištění kontroly užitkovosti zvířat, zkoušky výkonnosti, plemenitbu a testování zvířat.

Dle mého názoru je oblast šlechtění, chovu, označování a evidence koní upravena právně bezrozporně, jednotlivé normy jsou logicky uspořádané a nepřipouští žádné velké pochybnosti. Laická i odborná veřejnost a zejména chovatelé jsou poměrně dobře informováni ohledně jim zákonem uložených povinností, z velké části proto, že je v jejich vlastním zájmu dostát všem požadavkům zákonné úpravy, tak aby jejich chovatelské produkty byly zapsány do příslušných plemenných knih a na Ústřední evidenci a tak mohly být dále využívány v plemenitbě a nesnižovala se jejich plemenná hodnota. Je potřeba uvítat fakt integrace dokladů o původu koně s průkazem koně, a užší spolupráci Ústřední evidence s příslušnými chovatelskými sdruženími. Zcela určitě to přispívá k zlepšení informovanosti chovatelů o jejich povinnostech a jistotě, na kterou entitu se obrátit v případě registrace, změn, nebo nejasností.

Plošné čipování koní je vítanou novinkou, neboť sníží na minimum možnost podvodů souvisejících s identitou koní. Trochu zbytečným se jeví zúžení povinnosti čipovat koně pouze na některá plemena, resp. fakt, že některá plemena se nadále značí výžehem (viz nařízení 504/2008). Dochází potom v praxi ke zbytečným zmatkům a dohadům. Toto by bylo užitečné v budoucnu unifikovat. Eliminaci značení koní výžehy, byť částečnou, je třeba vítat i z hlediska welfare zvířat. De lege ferenda by bylo vhodné zavést povinnost označování čipem plošně a bez výjimek a eliminovat značení koní výžehem úplně.

Trochu jiná je situace v případě registrace hospodářství. V praxi drobní chovatelé nejsou informováni o nutnosti si hospodářství zaregistrovat, popř. kde a jak. Bylo by pravděpodobně vhodné nějakým způsobem veřejnost o těchto povinnostech informovat, včetně důvodů k registraci a případných sankcí. Zde považuji za vhodné upozornit, že ne každý majitel koně je ale povinen si hospodářství zaregistrovat, těch majitelů, kteří mají koně pouze u někoho ustájené se tato povinnost netýká.

Základním a jedinečným identifikačním dokladem koně je průkaz koně, který si jsou chovatelé povinni vyžádat od pověřené osoby a zajistit, aby do průkazu byly zapsány veškeré potřebné údaje a případně jejich budoucí změny, tak aby údaje v průkazu byly vždy v souladu s aktuálním stavem. Obsah průkazu koně je stanoven v nařízení komise (ES) č. 508/2004. V souladu s uvedeným nařízením musí průkaz koně vždy doprovázet s výjimkou situací taxativně stanovených. Nově je součástí průkazu koně i potvrzení o původu koně vydávané příslušným uznaným chovatelským sdružením. Zavedení jednotného průkazu koně pro všechna plemena koní je nutno hodnotit pozitivně, průkaz zároveň slouží jako zdravotní

knížka, kde se vypisují údaje o prodělaném očkování a jiných veterinárních úkonech a vyšetřeních a tudíž je cenným zdrojem informací o zdravotním stavu koně a jeho historii (předchozích majitelích a pod.).

Dále jsem diskutovala právní náhled pojmu pohoda zvířat a jeho úpravu v platné legislativě v konfrontaci s praxí. Hlavním úskalím tématu se ukázala být legální definice pojmu „pohoda zvířat“ („welfare“). Po prostudování příslušné neprávní literatury jsem došla k názoru, že pojem pohoda zvířat je kategorií značně subjektivně vnímanou a ačkoliv existují určité shodující se názorové proudy, není možné poskytnout universálně platnou a jednotnou definici pohody zvířat, kromě jediné, negativní, kterou je absence nepohody. Jedná se tedy spíše o kategorii morální a etickou, než přesně definovatelný vědecký pojem. Přesto však existuje určitý společenský konsenzus ohledně tématu welfare zvířat, reflektovaný platnými právními předpisy na úseku ochrany zvířat. V českém právním řádu je hlavním předpisem sloužícím k ochraně zvířat zákon č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání. K jeho provedení bylo vydáno větší množství podzákonných právních předpisů, přičemž ne všechny z nich se dají vztáhnout i na koně nebo se jich týkají jen okrajově.

V rámci organizovaného jezdeckého sportu je oblast ochrany zvířat velmi dobře upravena pravidly jezdeckého sportu, kde se pohodě koní věnuje velká pozornost. Ačkoliv jsou některé jezdecké sportovní aktivity (zejména těžké cross-country dostihy) trnem v oku některých zájmových skupin, často dochází k jednáním, která by se dala subsumovat pod ustanovení §4 zákona na ochranu zvířat proti týrání při naprosto běžných a společensky akceptovaných aktivitách, které stojí mimo zájem veřejnosti. Samozřejmě vše záleží na úhlu pohledu a subjektivním náhledu na welfare zvířat. Některá takováto jednání, která považuji za podřaditelná uvedeným ustanovením jsem uvedla v příslušné kapitole práce. Přesto je zcela namístě uvést, že je zřejmě v praxi velmi obtížné až nemožné uvedené aktivity odhalit a postihovat a proto se mohou některá ustanovení zákona jevit jako nevymahatelná popř. vymahatelná značně obtížně. Některá ustanovení zákona se mohou z tohoto pohledu tedy jevit jako pouhá deklarace.

K právní úpravě welfare zvířat bych ráda shrnula, že je nutné tuto legislativu kvitovat s povděkem, přesto však není možné veškeré životní situace upravit právem, a značná část odpovědnosti za pohodu zvířat stále leží na majitelích a chovatelích zvířat. Je tedy především na nich, jakou úroveň pohody svým zvířatům zajistí samozřejmě s respektováním příslušných minimálních standartů daných zákonnou úpravou. Pozitivně hodnotím změnu trestního zákona, zejména implementaci nové skutkové podstaty trestného činu týrání zvířat z nedbalosti – jež je častým jevem u hospodářských zvířat a to i koní. Z uvedených dat a

statistik je však nutně zřejmé, že se jedná o trestné činy s vysokou mírou latence a problémem tak není legislativní úprava jako taková ale spíše spolupráce příslušných orgánů s veřejností tak, aby byly pachatelé trestných činů a přestupků na tomto úseku odhaleni a příslušně potrestáni. Je vhodné veřejnost informovat, jak postupovat v případě, že se o podobném jednání dozví a zvýšit právní povědomí veřejnosti v příslušné oblasti. Bylo by též vhodné se vyrovnat s otázkou, co se zvířaty odebranými v rámci sankcí dle příslušných právních předpisů. Koně jsou velká zvířata a jejich chov je nákladný a proto je tato otázka zvláště aktuální a palčivá.

Jak jsem již uvedla, v oblasti ochrany zvířat není problémem legislativa, která je aktuální, respektující nebo implementující předpisy ES a reflektující rostoucí zájem veřejnosti o zlepšení podmínek života zvířat, ale zřejmě nedostatečný systém kontroly a uplatňování sankcí ať již za správní delikty nebo za trestné činy. Na tuto oblast by bylo vhodné se v budoucnu zaměřit a provádět časté kontroly, úzce spolupracovat s veřejností a uplatňovat příslušné sankce v souladu s právními předpisy. Také je vhodné odbornou veřejnost informovat o platných právních předpisech prostřednictvím odborných časopisů a webových stránek.

Soukromoprávní úpravu jsem v této práci z důvodu nedostatku prostoru zcela pominula, neboť věřím, že podrobný rozbor soukromoprávních norem popř. judikatury vztahujících se k chovu zvířat obecně i chovu koní specificky, by vydal na samostatnou diplomovou práci. Velmi zajímavé by jistě bylo podrobně prostudovat problematiku odpovědnosti za škodu – a to jak fyzických osob (majitelů) tak podnikatelů, poskytujících služby ustájení koní a provozujících jízdárny. Dále by bylo vhodné se zaměřit na problematiku smluvní dokumentace, zejména smluv kupních a smluv o ustájení, které se většinou řadí pod smluvní typ smlouvy o úschově, popř. se řadí pod úpravu smluv nepojmenovaných. Jistě by bylo vhodné se zaměřit i na soukromoprávní judikaturu (které je však poskrovnu), týkající se chovu koní a jezdeckví.

Jistě by bylo vhodné zpracovat i problematiku veterinární péče, ale jedná se opět o problematiku poměrně rozsáhlou, na kterou ve zvolené práci již nebyl dostatek prostoru. V souvislosti s jezdeckým sportem by bylo vhodné se zaměřit ještě na problematiku užívání veřejných (i soukromých prostor) pro účely jezdeckví a prostudovat za tímto účelem i zvláštní předpisy (lesní zákon a pod.) a také na povinnosti jezdce na zvířeti stanové zákonem o bezpečnosti silničního provozu. Dále by bylo možné zaměřit se na problematiku organizace jezdeckého sportu - České jezdecké federace a sportovních klubů z pohledu spolkového zákona. Jak je vidět z výše uvedeného, i poměrně úzce zadané téma poskytuje mnoho

zajímavých právních otázek a oblastí ke zpracování, a to jsem ještě pominula možnost komparativního porovnání právní úpravy České a zahraniční – jistě by bylo zajímavé českou právní úpravu porovnat s některou ze zemí používající právní systém common law – již jen z toho důvodu, že v těchto zemích je jezdecký sport na velmi vysoké úrovni zejména díky své dlouhé tradici a popularitě.

V poslední části práce se věnuji volně žijícím druhům koňovitých a jejich ochraně v rámci mezinárodních úmluv a vnitrostátních právních předpisů. Ze zpráv IUCN vyplývá, že hlavními příčinami snižování populace volně žijících koňovitých jsou ekonomické zájmy místního obyvatelstva – extenzivní chov dobytka, nezodpovědné využívání přírodních zdrojů a v neposlední řadě i pytláctví, které vedly k decimaci původních populací divokých koňovitých. U některých druhů během posledních dvou desetiletí došlo ke snížení populace až o více než 50%. Všechny druhy volně žijících koňovitých jsou na červeném seznamu IUCN jako ohrožené druhy. V zajetí jsou divocí koňoviti chováni v zoologických zahradách, například pražská ZOO je celosvětově proslulá chovem koní převalského. Velkým úspěchem je reintrodukce koní převalského v jejich původní domovině, Mongolsku – zdejší stádo již čítá přes 300 jedinců. K účinnější ochraně volně žijících equidů je nutná účinná spolupráce s orgány ochrany přírody v lokalitách jejich výskytu in situ tak, aby nedocházelo k další decimaci již tak velmi ohrožených druhů místním obyvatelstvem.